

“ਮੈਂ ਹਾਂ” ਕਥਨ ਖੁੱਤਰ ਦੇ ਥਰਤੀ 'ਤੇ ਖੁਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿੰਦੇ ਹਨ

ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਉਲਟ ਯਿਸੂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਕਈ ਪੱਖ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਯਿਸੂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਸਥਾਨ, ਸਮੇਂ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਆਮ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਰਥ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਖੁਦਾ ਬੇਟਾ ਬਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਦਾ ਖੁਦਾ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਹੋਣਾ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਵਜੂਦ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਖੁਦਾਈ ਦੇ ਬਗ਼ੈਰ ਅਸੀਂ ਸਿਰਜੇ ਨਾ ਜਾਂਦੇ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਦੇ ਮਨੁੱਖ ਬਣੇ ਬਗ਼ੈਰ ਅਸੀਂ ਬਚਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਾਂ।

ਫਿਰ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦਾ ਹੈ। ਨਾਂ ਹੀ ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਉਹਦੇ ਖੁਦਾ ਹੋਣ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਸਚਾਈ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਯਿਸੂ ਕੋਈ ਮਹਾਨ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ; ਸਦਾਚਾਰ ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਪਾਪ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀਆਂ ਜ਼ੰਜੀਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਡੇ ਬਚਾਅ ਦੀ ਆਸ ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਆਓ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਹਰ ਪੱਖ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ ਕਿ ਯਿਸੂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਖੁਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਧੋਖੇਬਾਜ਼। ਇਸ ਸਵਾਲ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ?

ਉਹਦੀ ਖੁਦਾਈ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਹੋਈ

ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ‘ਖੁਦਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ’ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਖੁਦਾ ਮੰਨਦੇ ਹੋਣ। ਅਸੀਂ ਵੇਖ ਚੁਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ‘ਮਸੀਹਾ’ ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੇ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ‘ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪੁੱਤਰ’ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਹਦੀ ਖੁਦਾਈ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਦੇ ਢੰਗ ਵਜੋਂ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਯਿਸੂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖੁਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਖ਼ਾਸ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ ਪਰਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਹੁਣ ਪਰਖਾਂਗੇ।

ਯਿਸੂ ਇਕ ਯਹੂਦੀ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਰੁਤਬਾ, ਸਿੱਖਿਆ, ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਰਕੇ ਯਹੂਦੀ ਸਭਾ ਦੇ ਰੱਬੀ ਨਿਕੋਦੀਮਸ ਨੇ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ‘ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਅਸੀਂ’ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ

ਹੋ ਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਆਏ ਹੋ' (ਯੂਹੰਨਾ 3:2ੳ) ਆਖ ਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਯਿਸੂ ਤੁਰੇਤ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤੁਰੇਤ ਦੇ ਆਲਮਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਲਿਖਤ ਤੋਂ ਵਾਕਫ਼ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਦ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੁਦਾਈ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਖਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ। ਉਹ ਹੱਕੇ ਬੱਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਅਤੇ ਰੋਹ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਮੂਸਾ ਉੱਤੇ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਖੁਦਾ ਦਾ ਨਾਂ¹ ਐਨੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਉਹਦੇ ਲਈ ਲਿਖਤ ਦਾ ਸਬੂਤ ਲਗਭਗ 100ੳ.ਪੂ. ਖਾਰੇ ਸਮੁੰਦਰ 'ਚੋਂ ਮਿਲੇ ਪੱਤਰਿਆਂ ਤਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖਾਰੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਯਸਾਯਾਹ ਦੀ ਪੱਤਰੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਨੇ *Yahweh* (ਖੁਦਾ) ਤੇ '*adonay* (ਪ੍ਰਭੂ) ਸ਼ਬਦ ਲਿਖਿਆ ਸੀ।^੨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਬੋਲਣ ਯੋਗ ਨਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ 'ਪ੍ਰਭੂ' ਕਹਿਣਾ ਯਾਦ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਯਕੀਨਨ ਹੀ, ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਮੂਸਾ 'ਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਨਾਂ 'ਹੋਣਾ' ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਇਕ ਰੂਪ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਮੈਂ ਹਾਂ' ਜਾਂ 'ਮੈਂ ਹੋਵਾਂਗਾ' (ਜੋ ਹੋਵਾਂਗਾ), ਭਾਵ ਜੋ ਹੈ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਯਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਚ ਭੜਕੇ ਗੁੱਸੇ ਅਤੇ ਕਹਿਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਸਾਡੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ; ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੱਚ ਸੱਚ ਆਖਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਹਾਂ। ਉਪਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾਰਨ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਚੁੱਕੇ ...' (ਯੂਹੰਨਾ 8:58, 59ੳ)। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਐਲਾਨ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

Ego eimi (ਭਾਵ ਮੈਂ ਹਾਂ) ਖੁਦਾ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੂਨਾਨੀ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਲਗਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਬਰਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ '*ani ani hu* (ਭਾਵ ਮੈਂ ਹਾਂ), ਜੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿਣ ਦੇ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਢੰਗ ਹੈ (ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 32:39)। ਇਸ ਵਾਕ ਨੂੰ ਤਰਕ ਸੰਗਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਜੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੱਚ ਸੱਚ ਆਖਦਾ ਹਾਂ' ਮੂਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ 'ਆਮੀਨ, ਆਮੀਨ' ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਵਿਚ 'verily, verily' (KJV), 'truly, truly' (RSV) ਆਦਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।^੩

ਪਰ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਸਮਝਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਖੁਦਾ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪੱਥਰ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਸੀ (ਲੇਵੀਆਂ 24:16) ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭੀੜ ਵੱਲੋਂ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ। ਜਿਸ ਦੀ ਰੋਮੀ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 18:31)।

ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ 'ਮੈਂ ਹਾਂ' ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਢੁਕਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿਣ ਲਈ ਇਹ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ; ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਐਲਾਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 'ਮੈਂ ਹਾਂ' ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ; ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਹਾਂ, ਉੱਥੇ ਖੁਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ

ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ, ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ... ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੱਲ ਕਹਿਣਾ ਜਾਂ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।⁴ ਇਹ ਡੂੰਘੇ ਅਰਥ ਵਾਲਾ ਵਾਕ ਹੈ ਐਵੇਂ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਇਹ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਐਲਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਦਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਲਈ ਵੇਖੋ: ‘ਜਿਉਣ ਦੀ ਰੋਟੀ ਮੈਂ ਹਾਂ,’ ‘ਜਗਤ ਦਾ ਚਾਨਣ ਮੈਂ ਹਾਂ,’ ‘ਭੇਡਾਂ ਦਾ ਬੂਹਾ ਮੈਂ ਹਾਂ,’ ‘ਅੱਛਾ ਅੱਯਾਲੀ ਮੈਂ ਹਾਂ,’ ‘ਕਿਆਮਤ ਮੈਂ ਹਾਂ,’ ‘ਜਿਉਣ ਮੈਂ ਹਾਂ,’ ‘ਰਾਹ ਮੈਂ ਹਾਂ,’ ‘ਸਚਿਆਈ ਮੈਂ ਹਾਂ,’ ‘ਅੰਗੂਰ ਦੀ ਸੱਚੀ ਬੋਲ ਮੈਂ ਹਾਂ’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:35; 8:12; 10:7, 11; 11:25; 14:6; 15:1)। ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੋਈ ਭਲਾ ਕਿਵੇਂ ਆਖ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪਾਗਲ ਸੀ ਜਾਂ ਝੱਲਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਖੁਦਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਕੋਈ ਪਾਗਲ ਜਾਂ ਝੱਲਾ ਸੀ, ਉਹ ਯਿਸੂ ਬਾਰੇ ਘੱਟ ਪਰ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤਾ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਉਹਦੇ ਖੁਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਤਸਦੀਕ

ਯਿਸੂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਇਕ ਘਟਨਾ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਲਾ ਤਰੀਕਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਮੈਂ ਹਾਂ।’ ਉਹਨੂੰ ਫੜਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਯਹੂਦਾ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਟੋਲੀ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਗਤਸਮਨੀ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਨੂੰ ਭਾਲਦੇ ਹਨ (ਯੂਹੰਨਾ 18:4)। ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਯਿਸੂ ਨਾਸਰੀ ਨੂੰ’ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, “Ego eimi” (‘ਮੈਂ ਹਾਂ’ ਜਿਸਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਬਹੁਤੀਆਂ ਬਾਈਬਲਾਂ ਵਿਚ ‘ਮੈਂ ਹੀ ਹਾਂ’ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਭਲਾ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਟੋਲੀ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਗਲੀਲ ਦਾ ਘੁਮੱਕੜ ਰੱਬੀ ਸੀ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ‘ਤੇ ਕਿਉਂ ਡਿੱਗ ਪਏ (ਯੂਹੰਨਾ 18:2-8)। ਭਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁੱਛ ਜਿਹੇ ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ ਆਏ ਇਸ ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਰੱਬੀ ਵਿਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਯਹੂਸਲਮ ਦੇ ਮੰਨੇ ਹੋਏ ਧਾਰਮਿਕ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮਜ਼ਾਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਠੁਕਰਾਇਆ ਸੀ ਕੁਝ ਭਿਅੰਕਰ ਅਤੇ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਵੇਖੀ ਸੀ? ਲਗਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ! ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਉਹ ਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਭਾਸ਼ਾ ਖੁਦਾਈ ਸੀ ਕਿ “Ego eimi.” ਉਹਨੇ ਦੋ ਵਾਰ ਆਖਿਆ ਸੀ! ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ‘ਮੈਂ’ ਪੜਨਾਓਂ ਅਨੁਵਾਦਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਯੂਨਾਨੀ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਈਬਲਾਂ ਵਿਚ ਜੋੜੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿਰਛੇ ਜਾਂ ਇਟੈਲਿਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ‘ਉਹ’ ਨਾ ਹੋਣਾ ਮੂਲ ਵਿਚ ਇਸਦੀ ਗੈਰ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਮੌਕਿਆਂ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਯਹੂਦੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੁਰਗੀ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਲੱਖਣ ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉੱਪਰੋਂ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਉਹ ਹੇਠਲੇ ਹਨ। ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਾਪ ਕਰਕੇ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸੀ। ਪਰ ਉਹਨੇ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਕਿ ‘ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਯਕੀਨ ਨਾ ਕਰੋਗੇ ਕਿ ਮੈਂ

ਉਹੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਵਿਚ ਮਰੇਗੇ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੱਲ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।⁵ ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। 'ਮੈਂ ਹਾਂ' ਸਵਾਲ ਦਾ ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਬਿਓਲੋਜੀਕਲ ਪਹਿਲੂ ਹੀ ਦਿਲਚਸਪ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਨਾ ਹੀ ਅੱਜ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਯਿਸੂ 'ਮੈਂ ਹਾਂ' ਹੈ। ਉਹਦਾ ਪਿਤਾ 'ਮੈਂ ਹਾਂ' ਹੈ। ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਖੁਦਾਈ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਯਿਸੂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਉਹਦੇ ਸੁਰਗੀ ਘਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਖੁਦਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਮਸੀਹਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਾਰਵਾਹੀ ਸੀ। ਖੁਦਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਾਰਵਾਹੀ ਸੀ। ਖੁਦਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ 'ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪੁੱਤਰ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਖੁਦਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਅਤੇ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਯਿਸੂ ਸਚਮੁੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਪੁੱਤਰ ਸੀ।

ਉਹ ਸਾਰੇ ਪਛਾਣ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦ ਉਹ ਸਰੀਰ ਦੇ ਪਰਦੇ ਵਿਚ ਸਨ। ਇਹ ਸਭ ਖੁਦਾ ਦੀ ਬੁੱਧ, ਸ਼ਕਤੀ, ਵਡਿਆਈ, ਪ੍ਰੇਮ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦਾ ਪਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਪਛਾਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਉਹਦੇ ਮਰ ਕੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਨਾਲ ਸਾਬਿਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਸਰੀਰ ਦੇ ਪਰਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਤੇ ਦਿਆਲੂ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਲੁਕਾਇਆ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਿਸੂ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਅਸੀਂ ਦੇਹ ਦੇ ਪਰਦੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਾਂਗੇ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਕੂਚ 3:13-15; 6:2, 3. ²ਮਿੱਲਰ ਬੋਰੋਜ਼, ਸੰਪਾ., *ਦਿ ਡੈੱਡ ਸੀ ਸਕ੍ਰੋਲਸ ਆਫ਼ ਸੇਂਟ ਮਾਰਕ'ਜ਼ ਮੈਨਸਟਰੀ*, ਅੰਕ 1, 'ਦ ਆਇਜ਼ਯਾਹ ਮੈਨਸਕ੍ਰਿਪਟ ਐਂਡ ਦ ਹੈਬਾਕੂਕ ਕਮੈਂਟਰੀ' (ਨਿਊ ਹੇਵਨ: ਦਿ ਅਮੈਰੀਕਨ ਸਕ੍ਰੋਲਜ਼ ਆਫ਼ ਓਰੀਐਂਟਲ ਰਿਸਰਚ, 1950), ਪਲੇਟ 22, ਲਾਈਨ 20; ਯਸਾਯਾਹ 28:16; ਆਦਿ। ³NIV, RSV, KJV, NEB ਅਤੇ JB ਵਿਚ ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 8:58. 'ਇੰਜੀਲ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ [ਆਮੀਨ, ਆਮੀਨ] ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਯਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਉਹ ਵੀ ਅਹਿਮ ਕਥਨਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵਪਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਸੱਚ ਅਤੇ ਅਹਿਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਆਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਯਿਸੂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਇਹਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਿਸੇ ਯਹੂਦੀ ਕਥਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ' (ਲਿਓਨ ਮੋਰਿਸ, *ਦਿ ਗੋਸਪਲ ਅਕਾਰਡਿੰਗ ਟੂ ਜੌਨ*, ਦਿ ਨਿਊ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ, ਸਪਾਰਟ ਅੰਕ ਐਫ਼. ਐਫ਼. ਬਰੂਸ [ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1971], 169)। ⁴ਈ ਸਟਾਫ਼ਰ, *ਜੀਜ਼ਸ ਐਂਡ ਹਿਜ਼ ਸਟੋਰੀ* (ਲੰਡਨ: ਪੰਨਾ ਰਹਿਤ, 1960), ਜਿਵੇਂ ਮੋਰਿਸ, 159 ਵਿਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ। ⁵ਯੂਹੰਨਾ 8:21-34; ਨਿਊ ਅਮੈਰੀਕਨ ਬਾਈਬਲ, ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ ਯੂਹੰਨਾ 8:27, 28; ਨਿਊ ਅਮੈਰੀਕਨ ਬਾਈਬਲ ਅਤੇ NASB.